

DARBĪBAS PROGRAMMA LATVIJAI 2021.-2027.GADAM

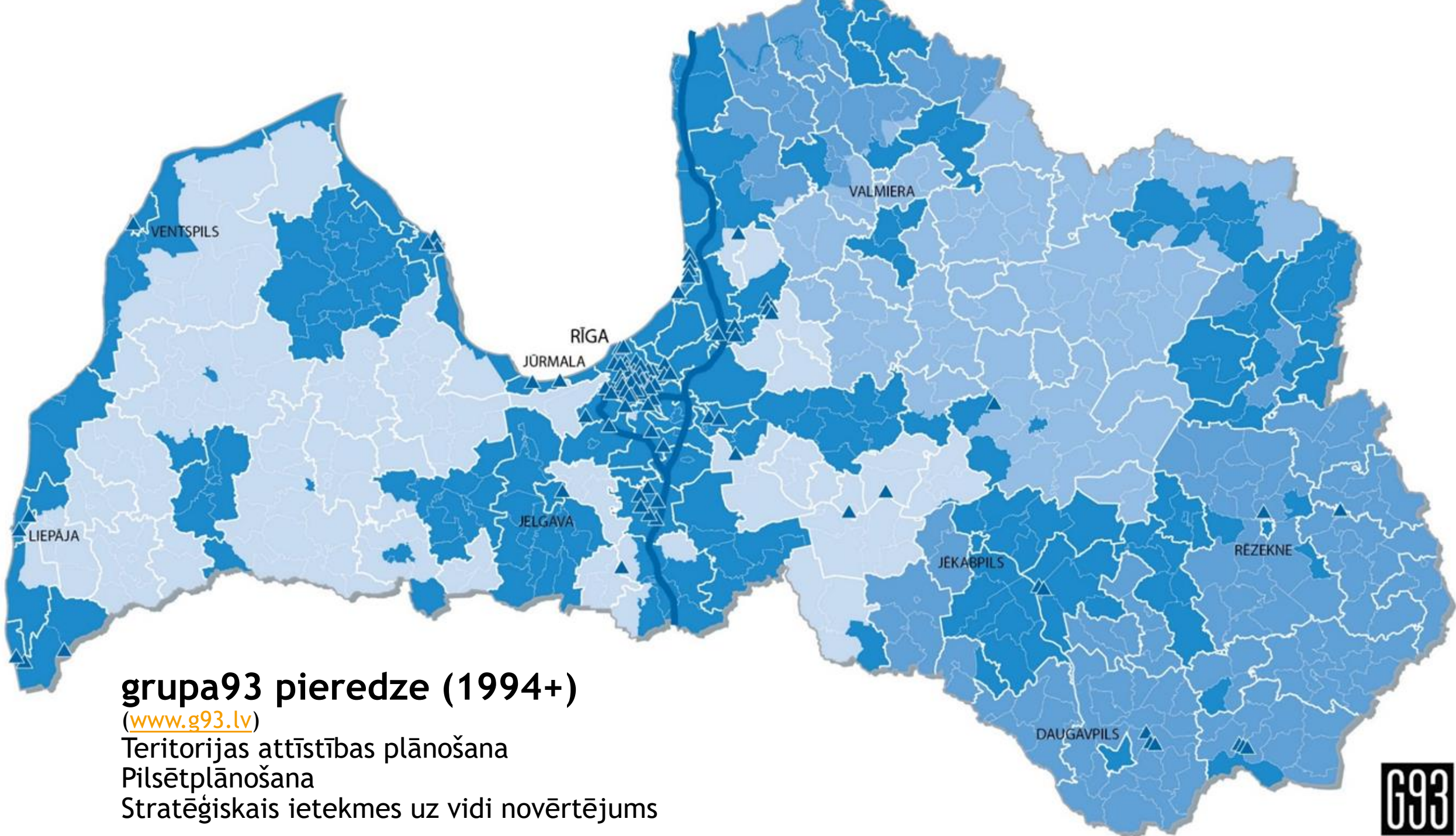
Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Vides pārskata projekts

Sabiedriskās apspriešanas sanāksmei
23.11.2020. - 27.11.2020.

Marita Nikmane,
Līga Ozoliņa
SIA Grupa93

grupa93 pieredze (1994+)

www.g93.lv

Teritorijas attīstības plānošana

Pilsētplānošana

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

SIVN kārtība un Vides pārskata saturs

LR likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (1998.)

MK noteikumi Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (23.04.2004.) II nodaļas 2.1.p. - Darbības programma 2027 - valsts attīstības plānošanas dokuments, 8.p. - saturs

Valsts vides institūciju nosacījumi: *Vides pārraudzības valsts birojs, Dabas aizsardzības pārvalde, Valsts vides dienests*

SIVN mērķis:

... ir apzināt Darbības programmas un tās realizācijas pasākumu ietekmi uz vidi, veicināt sabiedrības līdzdalību vides pārskata sagatavošanā, iesaistīt sabiedrību vides pārskata apspriešanā un konsultācijās, kā arī ņemt vērā vides pārskata un tā apspriešanas rezultātus plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantot lēmumu pieņemšanai.

SIVN aspekti un to ietekmes vērtēšanas kritēriji

SIVN vides aspekts	Ietekmju vērtēšanas kritēriji: Vai Darbības programmas īstenošana sekmēs/nodrošinās virzību uz vides aizsardzības mērķu sasniegšanu attiecībā uz:
Klimata pārmaiņas (klimatneitralitāte un klimatnoturība)	<ul style="list-style-type: none">- siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju mazināšanu- atjaunojamo energoresursu (AER) īpatsvara palielināšanu kopējā enerģijas patēriņā- Klimatnoturības paaugstināšanu
Virszemes ūdeņu kvalitāte	<ul style="list-style-type: none">- Ūdensobjektu ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanu- virszemes ūdeņos nonākošā piesārņojuma mazināšanu
Gaisa kvalitāte	<ul style="list-style-type: none">- Gaisa kvalitātes uzlabošanu pilsētās (Rīga, Liepāja, Rēzekne), kurās ir konstatēti robežlielumi pārsniegumi - daļiņas ar diametru $<10 \mu\text{m}$ (PM_{10}), daļiņas ar diametru $<2,5 \mu\text{m}$ ($\text{PM}_{2,5}$)- Gaisa kvalitātes uzlabošanu
Augsnes un grunts kvalitāte	<ul style="list-style-type: none">- Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanāciju, rekultivāciju- Iesaisti turpmākā izmantošanā (rekreācijai, saimnieciskajai darbībai)
Pazemes ūdeņu kvalitāte	<ul style="list-style-type: none">- Pazemes ūdeņu kvantitatīvā stāvokļa nepasliktināšanu, resursu racionālu izmantošanu- Pazemes ūdeņu piesārņojuma (no virszemes) novēršanu
Bioloģiskā daudzveidība	<ul style="list-style-type: none">- ES nozīmes biotopu labvēlīga aizsardzības statusa paaugstināšanu- Īpaši aizsargājamo sugu labvēlīga aizsardzības statusa paaugstināšanu- Bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu teritoriju, objektu aizsardzību
Kultūras mantojums	<ul style="list-style-type: none">- Kultūras mantojuma objektu atjaunošanu- Kultūras mantojuma objektu aizsardzību

SIVN aspekti un to ietekmes vērtēšanas kritēriji

SIVN vides aspekts	Ietekmju vērtēšanas kritēriji:
Ainavas	<ul style="list-style-type: none">- Vai Darbības programmas īstenošana sekmēs/nodrošinās virzību uz vides aizsardzības mērķu sasniegšanu (3. nodaļa) attiecībā uz:
Cilvēka veselība, drošība	<ul style="list-style-type: none">- Latvijas raksturīgo, unikālo ainavu telpu saglabāšanu- Latvijas raksturīgo ainavu telpu atjaunošanu degradētās, piesārņotās utml. teritorijās
Cilvēka veselība, drošība	<ul style="list-style-type: none">- Dzeramā ūdens pakalpojumu pieejamību- Dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanu- Notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas pakalpojumu pieejamību- Rekreācijas teritoriju pieejamību- Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu pieejamību, t.sk. dalītai vākšanai- Tīru virszemes ūdeņu, peldvietu nodrošināšanu- Vides trokšņa mazināšanu robežlielumu pārsniegumu vietās (Rīga, citas pilsētas, autoceļu, dzelzceļu apkārtnē)- Aizsardzību tehnogēno avāriju un dabas katastrofu gadījumos- Informētību par vides stāvokli, rīcību tehnogēno avāriju un dabas katastrofu gadījumos
Resursu izmantošana	<ul style="list-style-type: none">- Dabas resursu racionālu izmantošanu- Aprites ekonomikas principu ieviešanu ražošanā un pakalpojumos- Atkritumu pārstrādes un reģenerācijas iekārtu jaudas palielināšanu- Atkritumu dalītās savākšanas sistēmas paplašināšanu

Būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

Iespējamās ietekmes uz starptautisko un nacionālo vides mērķu sasniegšanu, normatīvo aktu prasību nodrošināšanu un saistīto nozaru plānošanas dokumentu ieviešanu vērtējums, norādot *tiešās, netiešās, īstermiņa, vidēja termiņa, ilgtermiņa, pozitīvās, negatīvās ietekmes, ietekmju mijiedarbības, kā arī* identificējot pasākumus negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai.

Būtiskās ietekmes uz vidi novērtēšanas kritēriji

- ▶ *Tiešas ietekmes* - tieša un nepastarpināta iedarbības, radot izmaiņas apkārtējā vidē,
- ▶ *Netiešas ietekmes* - ietekmes, kuras mijiedarbojoties ar vidi, pastarpināti rada izmaiņas apkārtējā vidē,
- ▶ *Pozitīvas ietekmes* - uz vides kvalitātes uzlabošanu, slodzes uz apkārtējo vidi mazināšanu un ierobežošanu, dabas resursu stāvokļa uzlabošanu, dabas resursu racionālu izmantošanu vai vairošanu vērstas ietekmes,
- ▶ *Negatīvas ietekmes* - ietekmes, kuras var izraisīt vides kvalitātes pasliktināšanu, slodzes uz vidi palielināšanu un dabas resursu noplicināšanu, to stāvokļa pasliktināšanu,
- ▶ *Īslaicīgās ietekmes* - izpaužas pasākumu ieviešanas laikā (piemēram, būvdarbos) vai īsu laiku pēc pasākumu vai ieviešanas,
- ▶ *Vidēja termiņa ietekmes* - izpaužas Darbības programmas 2027.g. ieviešanas laikā līdz 2027.gadam,
- ▶ *Ilgtermiņa ietekmes* - ietekmes, kuras saglabāsies pēc Darbības programmas 2027.g. īstenošanas, t.sk. vidēja termiņa ietekmes, kuras, turpinot uzsākto attīstības virzienu un uzturot sasniegto rezultātu, saglabāsies ilgtermiņā.

Tieša, pozitīva, vidēja vai ilgtermiņa ietekme

- ▶ **Prioritāte:** Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām

2.1.1.SAM “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana”

2.1.2.SAM “Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana”

2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”

Pasākumi mazinās siltumnīcefekta gāzu emisijas, resursu izmantošanu, paaugstinās klimatnoturību un uzlabos gaisa kvalitāti.

- ▶ **Prioritāte:** Vides aizsardzība un attīstība

2.2.1.SAM “Veicināt ilgtspējīgu ūdenssaimniecību”

2.2.2.SAM “Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana”

2.2.3.SAM “Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, “zaļo” infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu”

Pasākumi uzlabos vides kvalitāti (gaisa, augsnes, ūdeņu kvalitāte), vairo bioloģisko daudzveidību, sekmēs kultūras mantojuma aizsardzību un ainavas saglabāšanu, pozitīvi ietekmēs cilvēku drošību, uzlabos gaisa kvalitāti pilsētās (Rīga, Rēzekne, Liepāja), kurās ir konstatēti gaisa kvalitātes robežlielumu pārsniegumi.

Tieša, pozitīva, vidēja vai ilgtermiņa ietekme

- ▶ **Prioritāte: Ilgtspējīga mobilitāte**

2.3.1.SAM “Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās”

Pasākumi uzlabos uz gaisa kvalitāti, mazinās SEG emisijas.

- ▶ **Prioritāte: Ilgtspējīga TEN-T infrastruktūra**

3.2.1.SAM “Attīstīt ilgtspējīgu, pret klimatu izturīgu, inteligentu, drošu un vairākveidu TEN-T infrastruktūru”

3.2.2.SAM “Attīstīt un uzlabot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, intelegentu un intermodālu mobilitāti nacionālā, reģionālā līmenī, ietverot uzlabotu piekļuvi TEN-T un pārrobežu mobilitāti”

Pasākumi uzlabos uz gaisa kvalitāti, tostarp Rīgā un ūdeņu kvalitāti, mazinās SEG emisijas. Veicot savlaicīgi pasākumus negatīvās ietekmes novēršanai pozitīva vai nebūtiska ietekme uz bioloģisko daudzveidību, kultūras mantojumu un ainavu.

Tieša, pozitīva, vidēja vai ilgtermiņa ietekme

- ▶ Prioritāte: Reģionu līdzsvarota attīstība

5.1.1.SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās”

Pasākumi ietekmēs visus SIVN vides aspektus reģionālā līmenī.

- ▶ Prioritāte: Pāreja uz klimatneitralitāti

TPF 6.1.1.SAM “Dot reģioniem un cilvēkiem iespēju risināt sociālās, ekonomiskās un vides sekas, ko rada pāreja uz klimatneitralitāti”

Pasākumi mazinās siltumnīcefekta gāzu emisijas, uzlabos oglekļa dioksīda piesaisti, t.sk. kūdras nozarē, gaisa kvalitāti, resursu izmantošanu, bioloģisko daudzveidību un ainavu degradētajos purvos, pozitīvi ietekmēs arī citus SIVN vides aspektus.

Tieša, pozitīva, vidēja vai ilgtermiņa ietekme

- ▶ 1.politikas mērķis “Viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas” - 1.2.3.SAM “Veicināt izaugsmi, konkurētspēju un jaunu darba vietu radīšanu MVU, tai skaitā caur produktivitāti veicinošām investīcijām”

Atkarībā no izvēlēta uzņēmējdarbības veida - ietekme uz SIVN vides aspektiem

- ▶ 4.politikas mērķis “Sociālāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru” - 4.3.2.SAM “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās»

Pasākumi ietekmēs kultūras mantojuma saglabāšanu un aizsardzību, kombinējot specifiskā atbalsta mērķa ieviešanu ar 2.1.prioritātes realizāciju, - arī uz siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšanu.

Tieša, negatīva ietekme

- ▶ Uz bioloģisko daudzveidību un ainavu

2.1.1.SAM “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana” ieviešanā, ja lauksaimniecībā attīstās monokultūras, uz kultūras mantojumu - ja veicot energoefektivitātes pasākumus, netiek saglabātas kultūras mantojuma vērtības.

Prioritātes 3.2.“Ilgtspējīga TEN-T infrastruktūra” ieviešanā attiecībā transporta infrastruktūras attīstību arī iespējama negatīva ietekme uz šiem SIVN aspektiem.

- ▶ Būvdarbu laikā atbalsta pasākumu ieviešanas vietās - uz vides kvalitātes aspektiem (troksnis, gaisa piesārņojums, vibrācijas, ūdeņu piesārņojuma riski u.c.), cilvēka veselību un resursu izmantošanu.

Netieša, pozitīva ietekme

- ▶ Tiešās ietekmes ilgtermiņā radīs netiešu, pozitīvu ietekmi uz cilvēku veselību.
- ▶ Uz atsevišķiem vides aspektiem:
 - 1.3.1.SAM “Izmantot digitalizācijas priekšrocības pilsoņiem, uzņēmumiem un valdībām”
 - 2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”
 - 2.2.2.SAM “Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana”
 - 2.3.1.SAM “Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās” un
 - 3.1.1.SAM “Uzlabot digitālo savienotību”.

Pārrobežu ietekme

Iespējama pārrobežu ietekme, SIVN procesā - prognozēta pozitīva ietekme

Kaimiņvalstu informēšana, ja IVN procedūrās ir konstatēta iespējama būtiska pārrobežu ietekme.

Kompensēšanas pasākumi

Ietekme uz Latvijas *NATURA 2000* teritorijām

Kompensēšanas pasākumi nav nepieciešami

Turpmāk - ietekmes uz *NATURA2000* teritoriju novērtējumi

Summārā ietekme

Pozitīva ietekme uz SIVN identificētajiem vides aspektiem.

SAM plānoto atbalstāmo darbību ieviešana sekmēs starptautisko un nacionālo vides aizsardzības mērķu sasniegšanu.

Ņemot vērā Darbības programmas detalizācijas pakāpi, tās ietekmi kvantitatīvi nav iespējams novērtēt. Faktiskās ietekmes veidosies Darbības programmas 2027 ieviešanas laikā.

Pasākumi negatīvo ietekmju mazināšanai

plānošanas stadija: *normatīvo aktu izstrāde Darbības programmas SAM īstenošanai, investīciju projektu un būvniecības ieceru dokumentāciju sagatavošana, teritorijas detalizētāka izpēte*

ieviešanas stadija: *ietekmes uz vidi procedūras - IVN, ietekmes uz NATURA2000 teritoriju novērtējums, sākotnējais izvērtējums, tehniskie noteikumi*

Turpmāk - pēc sabiedriskās apspriešanas:

Priekšlikumu/komentāru saņemšana no sabiedrības un institūcijām **līdz 2020. gada 02.decembrim**

Vides pārskata precizēšana pēc sabiedriskās apspriešanas, ņemot vērā tās rezultātus

Precizētā Vides pārskata iesniegšana Vides pārraudzības valsts birojam

Atzinuma saņemšana no Vides pārraudzības valsts biroja

PALDIES PAR UZMANĪBU!